

II науково-практичний круглий стіл

Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти

Co-funded by the
European Union

Суми 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СУЧАСНІ ВИКЛИКИ
ДЛЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ:
ПРАВОВІ, ОСВІТНІ ТА ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ**

**МАТЕРІАЛИ
ІІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ
(СУМИ, 21 ЧЕРВНЯ 2024 РОКУ)**

**СУМИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
2024**

УДК 341-044.247:37.013

С 91

Редакційна колегія:

В. М. Завгородня, кандидат юридичних наук, доцент;

А. М. Куліш, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист

України;

А. В. Гончаренко, кандидат історичних наук, доцент;

М. В. Плотнікова, кандидат юридичних наук, доцент

А. С. Славко, кандидат юридичних наук, доцент;

А. Л. Чернявський, кандидат юридичних наук, доцент;

О. А. Швагер, кандидат юридичних наук

Видання рекомендоване до друку рішенням вченої ради

Навчально-наукового інституту права СумДУ

(протокол № 7 від 21 червня 2024 року)

С 91	Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти : матеріали II науково-практичного круглого столу, Суми, 21 червня 2024 р. / ред. колегія: В. М. Завгородня, А. М. Куліш та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 73 с.
------	--

До збірника ввійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, вчителів шкіл, виголошені під час проведення II науково-практичного круглого столу «Сучасні виклики для міграційної політики: правові, освітні та історичні аспекти», присвяченого актуальним питанням європейської міграційної політики, історії та права і проведеного в межах реалізації освітнього проєкту «101098859-EU4Migration-ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH-UA-IBA / ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH «Міграційна політика та право ЄС у контексті цілей сталого розвитку» напрому «Жан Моне» програми Еразмус+».

Позиція організаційного комітету не завжди збігається з міркуваннями, висловленими учасниками. В збірнику збережено авторські орфографію, пунктуацію та стилістику. Відповідають за достовірність даних та дотримання принципів академічної доброчесності учасники науково-практичного круглого столу.

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Сумський державний університет, 2024

ЗМІСТ

<i>Большакова О., Закаленко О. ПОЗОВ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНА ФОРМА У АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ ЯК ГАРАНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ, СВОБОД ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ В МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ.....</i>	<i>5</i>
<i>Гірна Н. ВОЄННА МІГРАЦІЯ З УКРАЇНИ У 1944 - 1947 І 2022 - 2024 РОКАХ: ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ.....</i>	<i>8</i>
<i>Голоха А. ПРИНЦИПИ СВОБОДИ ПЕРЕСУВАННЯ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....</i>	<i>11</i>
<i>Гончаренко А. МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ПІД ЧАС «КРИЗИ БІЖЕНЦІВ» 2015–2017 РР.</i>	<i>13</i>
<i>Дегтярьов С. УКРАЇНЦІ – УЧАСНИКИ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ 1917-1921 РОКИ В ІНОЗЕМНИХ ТАБОРАХ ДЛЯ ІНТЕРНОВАНИХ.....</i>	<i>18</i>
<i>Жучков Т. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ ТА ЛИТВИ.....</i>	<i>22</i>
<i>Іванов А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ У ЄВРОПІ.....</i>	<i>27</i>
<i>Касюра В., Шуть А. ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ : ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД.....</i>	<i>29</i>
<i>Люлька В. ОКРЕМІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ АФГАНСЬКИХ МІГРАНТІВ ДО ЖИТТЯ В УКРАЇНІ (1991-2022 РР.).....</i>	<i>32</i>
<i>Мартинов А. МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: МІЖ ІДЕАЛІЗМОМ І ПОЛІТИЧНИМ РЕАЛІЗМОМ.....</i>	<i>35</i>
<i>Плотнікова М. ДІЯЛЬНІСТЬ РАДИ ЄВРОПИ У СФЕРІ ІНТЕГРАЦІЇ МІГРАНТІВ.....</i>	<i>38</i>
<i>Політова А. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНИМ НАСИЛЬСТВОМ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ (ВОЄННОГО СТАНУ) ЩОДО ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З УКРАЇНИ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ ЗА КОРДОНОМ.....</i>	<i>43</i>
<i>Пристайко В. МІГРАЦІЙНА КРИЗА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....</i>	<i>47</i>
<i>Пустовіт І., Шуть А. ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ І МОЛОДІ В СИСТЕМУ ОСВІТИ ІСПАНІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ</i>	<i>49</i>
<i>Рашавець Є., Шаповал В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЇ У ЄВРОПІ : ІСТОРИЧНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ.....</i>	<i>53</i>
<i>Слободяник Т. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД У СФЕРІ ВИЗНАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ БЕЗВІСНО ВІДСУТНЬОЮ ЧИ ОГОЛОШЕННЯ ЇЇ ПОМЕРЛОЮ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ</i>	<i>56</i>

<i>Сосіна К. АНАЛІЗ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....</i>	<i>58</i>
<i>Тодоров І. ЦІННІСНИЙ ВИМІР НОВІТНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В ФРН.....</i>	<i>61</i>
<i>Філоненко І. ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ МІГРАЦІЇ.....</i>	<i>63</i>
<i>Чернявський А. ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ХАРТІЇ НА СУДОВУ ПРАКТИКУ У СПРАВАХ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ.....</i>	<i>66</i>
<i>Швагер О. МІГРАЦІЙНІ ПИТАННЯ В БЕЗПЕКОВІЙ ПОЛІТИЦІ ЄС.....</i>	<i>69</i>

МІГРАЦІЙНІ ПИТАННЯ В БЕЗПЕКОВІЙ ПОЛІТИЦІ ЄС²

Ольга Швагер

*кандидат юридичних наук,
асистент кафедри міжнародного, європейського права та
порівняльного правознавства
Сумський державний університет*

Європейський Союз останні десятиріччя стикається з міграційними викликами на зовнішніх кордонах держав – членів. У зв'язку з чим безпекова політика Європейського Союзу потребує періодичного оновлення, враховуючи екзистенціальні загрози, потребу у мілітаризації та необхідність сек'юритизації міграції.

Спільна зовнішня політика та політика безпеки Європейського Союзу спрямована на збереження миру та зміцнення міжнародної безпеки відповідно до принципів Статуту ООН.

Сфера міграції та притулку займають окреме місце у безпековій політиці Європейського Союзу, оскільки вони прямо чи опосередковано пов'язані із питаннями суверенітету та контролю над територією.

² Дослідження проведено на виконання міжнародного проекту в сфері освіти «Міграційна політика та право ЄС у контексті цілей сталого розвитку (101098859)» (спільний проект СумДУ, Еразмус+ Жан Моне Фонду та Виконавчого агентства з питань освіти та культури за підтримки ЄС). Підтримка Європейською комісією випуску цієї публікації не означає схвалення змісту, який відображає лише думки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

Управління міграцією та притулком продовжує залишатися одними з головних проблем європейців. Європейська Комісія вжила заходів щодо цих проблем за допомогою Пакту про міграцію та притулок, який у червні 2024 року набрав чинності. Завдяки Пакту ЄС матиме спільну систему управління міграцією гідним і стійким способом. Ключовим елементом Пакту є те, що держави-члени, які зіткнуться з раптовим міграційним тиском, не залишаться на самоті. Країни, які перебувають під тиском, зможуть вимагати підтримки від ЄС та інших держав-членів, які сприятимуть переселенню мігрантів, трансферам, фінансовим внескам або розміщенню допоміжного персоналу. Пакт забезпечить підвищення ефективності процедур: від більш ефективного управління кордоном із перевіркою людей, які прибувають нерегулярно, до спрощеної обробки заяв про надання притулку. Це буде підтримуватися ефективними процедурами повернення та прикордонними процедурами: у разі негативного рішення про надання притулку особам, які не мають законного права на перебування, буде видано рішення про негайне повернення [1].

Так, наприклад, стаття 5 Регламенту (ЄС) 2024/1351 Європейського Парламенту та Ради від 14 травня 2024 року про надання притулку та управління міграцією, внесення змін до Регламентів (ЄС) 2021/1147 та (ЄС) 2021/1060 та скасування Регламенту (ЄС) № 604/2013, визначає зовнішні складові комплексного підходу у регулюванні міграції: з метою досягнення цілей, викладених у статті 3 Регламенту, Європейський Союз та держави-члени, у межах своїх повноважень, заохочують і розбудовують індивідуальні та взаємовигідні партнерства, у повній відповідності до міжнародного права та права Союзу та на основі повної поваги до прав людини та сприяння тісній співпраці з відповідними третіми країнами на двосторонньому, регіональному, багатосторонньому та міжнародному рівнях, зокрема для: (a) сприяння легальній міграції та легальним шляхам для громадян третіх країн, які потребують міжнародного захисту, і для тих, хто іншим чином отримав дозвіл на легальне проживання в державах-членах; (b) підтримці партнерів, які приймають велику кількість мігрантів і біженців, які потребують захисту, та розвитку їхнього оперативного потенціалу у сфері міграції, надання притулку та управління кордонами з повною повагою до прав людини; (c) запобігання нелегальній міграції та боротьба з незаконним перевезенням мігрантів і торгівлею людьми, включаючи зменшення вразливості, спричиненої ними, водночас забезпечуючи право звертатися за міжнародним захистом; (d) усунення основних причин та рушійної сили нелегальної міграції та вимушеного переміщення; (e) покращення механізмів ефективного повернення, реадмісії та реінтеграції; (f) забезпечення повної реалізації спільної візової політики.

Безпека кордонів у Пакті про міграцію та притулок забезпечується через:

– Надійну систему перевірки: ті, хто не відповідає умовам для в'їзду в ЄС, будуть зареєстровані та підлягатимуть ідентифікації, перевірці безпеки та здоров'ю.

– Функціонування бази даних Eurodac про надання притулку та міграцію: Регламент Eurodac перетворює існуючу базу даних на повноцінну базу даних про притулок та міграцію, забезпечуючи чітку ідентифікацію кожного, хто в'їжджає до ЄС як шукач притулку або нелегальний мігрант.

– Прикордонну процедуру та повернення: обов'язкова прикордонна процедура застосовуватиметься до заявників на отримання притулку, які навряд чи потребуватимуть захисту, введуть владу в оману або становлять загрозу безпеці. Ефективне повернення з підтримкою реінтеграції застосовуватиметься до тих, хто не має права на міжнародний захист.

– Кризові протоколи та дії проти інструменталізації: Кризове положення передбачає швидкі кризові протоколи з оперативною підтримкою та фінансуванням у надзвичайних ситуаціях [3].

Пакт містить кілька гарантій для захисту основних прав мігрантів, завдяки стандартизованим процедурам надання притулку, процедурам перевірки, перевірці вразливості та незалежні механізми моніторингу. Беруться до уваги гарантії для найбільш уразливих верств населення, зокрема сімей з дітьми, оскільки права та найкращі інтереси дітей завжди мають бути пріоритетними. Наприклад, вони можуть підлягати прикордонній процедурі, лише якщо можуть бути застосовані необхідні умови для таких уразливих категорій. Щоб підтримати держави-члени у впровадженні Пакту, 12 червня Комісія представила Загальний план впровадження, в якому визначено етапи успішного початку застосування нового законодавства до середини 2026 року. Він буде використаний як основа для підготовки національних планів впровадження держав-членів, які мають бути готові до грудня 2024 року [1].

Інтеграція міграційної політики та політики надання притулку тісно пов'язана з появою ідеї Європи без кордонів. Внаслідок міграційних криз можуть виникати проблеми щодо контролю потоку мігрантів країн-членів, тому виникає потреба у розробці спільних правил спрямованих на гармонізацію процедур і прав, яких необхідно дотримуватися під час розгляду запитів про надання притулку, а також умов для прийому шукачів притулку (наприклад, житло, доступ до медичної допомоги та ринок праці). Новий Пакт про міграцію та притулок містить ряд правил, які здатні врегулювати поточні дисбаланси не тільки у міграційній, але і у безпековій політиці Європейського Союзу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Achievements of the von der Leyen Commission - Managing migration responsibly. June 2024.
URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_24_1395

2. Регламент (ЄС) 2024/1351 Європейського Парламенту та Ради від 14 травня 2024 року про надання притулку та управління міграцією, внесення змін до Регламентів (ЄС) 2021/1147 та (ЄС) 2021/1060 та скасування Регламенту (ЄС) № 604/2013 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1351>

3. Pact on Migration and Asylum. A common EU system to manage migration URL:https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en